

HAPS! – Om børn der bider

AINO RYTTER, SUNDHEDSPLEJERSKE I HOLBÆK 8. JUNI 2009 - NR. 2 - 2009

Jeg taler ofte med forældre, der er fortvivlede over, at deres barn bider andre børn.

Små børn bider af flere forskellige grunde, og alle kan vist blive enige om, at det ikke er acceptabel adfærd. Derfor er det vigtigt, at barnet bliver guidet hen imod en mere socialt hensigtsmæssig måde at udtrykke sig på.

Hvornår bider børn?

Det er normalt, at en vis procentdel af børn i en periode bider som en måde at udtrykke sig på. Der er ikke fordi, at der er noget galt med barnet eller forældrene – det hører bare med.

I barnets første 1-1½ leveår opleves der meget gennem munden. Der smages, undersøges og eksperimenteres med alt ved at putte det i munden. Der tygges og bides. Kig dig rundt i lokalet. Mange af de ting, du får øje på, ved du instinktivt, hvordan smager, føles på tungen, og hvordan de vil være at bide i. Det ved du, fordi du også har været 1 år engang og smagt på verden. I denne periode kan det lille barn også finde på at bide af ren og skær kærlighed: “Ih, hvor jeg elsker dig, mor, du er lige til at spise”. HAPS!

Når barnet er mellem 1½ og 3 år, bider det oftest som en måde at kommunikere på. Det kan være i frustration eller afmagt eller for at få kontrol over situationen. Børn er i denne alder stadig meget styret af deres impulser og har endnu svært ved at dæmpe dem i rette tid. Da de mangler nuanceret verbalt sprog, må de kommunikere på anden vis. HAPS!

Bideri skal gerne være overstået, når barnet når børnehvealderen. Men naturligvis kan afmagt, vrede og frustration føles og opstå gennem hele livet. Vi skal blot blive bedre og bedre til at udtrykke os socialt acceptabelt i disse situationer og kommunikere uden korporlighed. Hvis børn river, slår eller sparker, kan man med fordel overføre nedenstående på de situationer også.

Hvordan løser vi det?

Børn, der bider, har også brug for omsorg. Lad være med at skælde højlydt ud, men fortæl med en bestemt stemmeføring, at det ikke er ok. Lad barnet mærke din umiddelbare reaktion af forskrækkelse og sig stop.

Er det et lille barn, der bider af kærlighed eller for at eksperimentere, er dette ofte nok.

Er det et lidt større barn fra 1½-3 år, der bider i vrede eller frustration, skal der tit mere til. Her er der tale om, at barnet stadig er i den spæde start på at lære social omgang, og her har eksemplets magt en vigtig opdragende faktor.

Du må aldrig som voksen bide igen, da det kun bekræfter, at det er i orden at bruge korporlighed som kommunikation. Brug heller ikke ufølsomt tonefald og ord, der er hårde – det, vi kalder at bide af hinanden. Vis i stedet med din egen måde at kommunikere på, hvordan du ønsker, at I snakker sammen.

Det vil være en god idé at hjælpe barnet ved at guide ham til en måde at kommunikere på. Det skal altid foregå i nuet, for det lærer barnet bedst af. Små børn får ikke meget ud af bagudrettede samtaler eller forebyggende foredrag om god opførelse.

Når du kan se, at han er på vej til at lægge an til at bide et andet barn, gør da følgende for at hjælpe ham med et mere hensigtsmæssigt initiativ: Sig fx "Stop Peter". Læg gerne kærligt en arm imellem ham og det andet barn, så både dit kropssprog og dine ord signalerer "stop". "Vil du gerne lege med den røde bil?". Peter nikker. "Prøv at spørge Tobias, om du må låne den". Har Peter sprog, så han kan spørge selv, vil han formentlig prøve på det, ellers må du låne ham ord og spørge på hans vegne. Hvis Tobias ikke vil låne bilen ud, kan man hjælpe Peter til at se mulighederne i en anden bil. Husk at bekræfte den ønskede adfærd med et smil og et: "Ja, sådan".

Det vil formentligt være nødvendigt at gentage disse episoder endog rigtig mange gange med forskellige temaer, før Peter har lært at gå ind i konflikten selv og løse den på en god måde. Det kræver særlig tålmodighed og overbærenhed fra de voksne, at det skal gentages igen og igen. Det her handler om færdselsregler i fællesskabet og skal derfor også læres i fællesskabet. At isolere barnet som straf eller som tænkepause bidrager ikke til nye færdigheder og udvikling i den aldersgruppe, vi her snakker om. Øv gerne på samme måde med de børn, der bliver udsat for bid, så de lærer at sige "stop".

Fra omkring 2 års alderen kan man forvente, at børn mere bevidst kan lære empati, altså medfølelse og indlevelse for andre. Det kan endnu ikke forventes, at børn af sig selv kan tænke i konsekvenser af egne handlinger, fx at det gør ondt på andre at blive bidt. Empatiudviklingen hjælpes på vej ved, at de voksne ser, viser med kropssprog og sætter ord på over for barnet, hvad andre viser af følelser og tanker. Fx "Så du det, Peter? Lotte faldt og slog knæet. Hun er ked af det. Kom, vi trøster hende" eller "Se, Tobias, Peter bliver glad for, at du låner ham den røde bil". Begge børn vil her føle sig set, og deres følelser bliver anerkendt ved at blive benævnt. Derudover får de oplysninger om hinanden, så de kan lære at identificere, hvordan andre reagerer på deres initiativer. Det er en vigtig del af samspillet mellem mennesker, så vi kan afstemme os efter hinanden.

Overvej de ydre forhold

Børn kan godt reagere forskelligt hjemme og i institutionen. Bliver dit barn passet ude, er det nødvendigt med et samarbejde for at løse problemet. Tag en afklarende snak: Hvad gør I derhjemme, og hvad gør de i institutionen? Hvilke holdninger er der til problemet og dets løsning?

At ty til bideri er, som før nævnt, ofte udtryk for frustration. Alt det, man ikke kan, men gerne vil, når man er barn, giver indimellem perioder med frustration. Det er meget energikrævende at udvikle sig i det hurtige tempo, der er på, når man er barn, og frustrationstærskelen er lavere, hvis man er presset eller stresset. Overvej, om der er ting i dagligdagen, der er stressende for dit barn. Det kan både være i familielivet og i institutionen, og prøv at ændre på dét, du er blevet opmærksom på.

Børn, der bider, kommer ofte ind i en ond cirkel med masser af negativ opmærksomhed. Husk at give god og kærlig opmærksomhed, og hold den gode stemning. Udnyt de muligheder, der er for positiv kontakt. Øjenkontakt og fælles fokus på det, der fanger barnets interesse, fylder jer begge med glæde og livsmod. Vend klapvognen, så barnet kan se dig, når I er ude og gå. Tal om det, I får øje på sammen.